

**UCHWAŁA NR XIV/93/2025
RADY GMINY BESKO**

z dnia 31 stycznia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji usług społecznych dla gminy Besko

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.) Rada Gminy Besko

uchwała co następuje:

§ 1. Przyjąć „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych do roku 2030 dla Gminy Besko”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Besko .

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Maciej Mermer

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

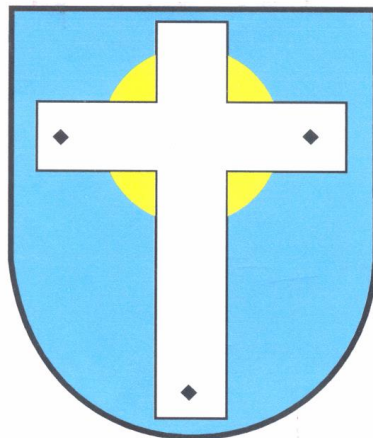
Załącznik do Uchwały nr

Rady Gminy Besko

z dnia

w sprawie przyjęcia Lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług
społecznych dla gminy Besko

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH DO 2030 ROKU DLA GMINY BESKO

Besko, 2024

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Spis treści

Słownik skrótów i pojęć	4
1. Wprowadzenie i metodologia	5
2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi.....	7
3. Charakterystyka gminy Besko	13
3.1. Ogólna charakterystyka	13
3.2. Diagnoza sytuacji społecznej	14
4. Analiza zasobów środowiskowych.....	17
4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług	17
4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług.....	28
4.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne	28
4.4. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie gminy Besko....	28
5. Diagnoza w zakresie potrzeb	31
5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy	31
5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych.....	38
5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych	40
5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia.....	40
6. Analiza potrzeb	42
6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia	42
6.2. Diagnoza usług deficytowych	43
6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych	44
6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych	44
Plan deinstytucjonalizacji usług	45
7. Część programowa.....	45

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu	60
9. System monitorowania i oceny (ewaluacji).....	65
10. Spis rysunków i tabel	71

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Województwo Podkarpackie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Słownik skrótów i pojęć

DPS	Dom Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
LPDI	Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
NGO	Non governmental organisations - oznaczający organizacje pozarządowe
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
UG	Urząd Gminy Besko

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

1. Wprowadzenie i metodologia

Deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych. Zgodnie z jedną z definicji jest to całość planowania transformacji i zmniejszania rozmiaru zakładów stacjonarnych lub ich likwidacji, przy jednoczesnym zapewnieniu innego rodzaju różnorodnych usług opieki, bazujących na standardach wynikających z praw człowieka i zorientowanych na rezultaty¹.

Celem niniejszego Lokalnego Planu jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu gminnym, zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Jednym z celów dokumentu jest dokonanie pogłębionej diagnozy potrzeb społecznych w społeczności lokalnej co do zakresu i form usług, stanowiącej postawę do formułowania zadań i działań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kreacji i realizacji usług społecznych.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy powstał pozostając w pełnej zgodności i w oparciu o rekomendowane przez MRiPS „Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

W przygotowanie dokumentu na każdym jego etapie zaangażowane były podmioty wdrażające go w przyszłości. Szereg metod, stosowanych dla potrzeb pozyskania informacji niezbędnych do odwzorowania w części diagnostycznej dokumentu prowadził do rzetelnego poznania stanu zastanego. Wśród głównych metod i narzędzi zastosowanych w trakcie realizacji projektu wymienić można:

1. Badania ankietowe typu CAWI, stanowiące diagnozę potrzeb mieszkańców gminy

¹ Definicja UNICEF (źródło: MRiPS, Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych)

2. Badania ankietowe typu CAWI, stanowiące diagnozę potrzeb OPS i innych podmiotów wdrażających LPDI
3. 3 warsztaty planistyczne z Zespołem roboczym ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI oraz grupami tematycznymi
4. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z opiekunami niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w tym dzieci z niepełnosprawnością intelektualną
5. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z opiekunami osób starszych, niesamodzielnych długotrwale chorych
6. Badania danych zastanych (Desk research)

Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych wskazują, iż na poziomie samorządu należy powołać Zespół ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI. Ze względu na zróżnicowanie rodzaju usług społecznych Zespół roboczy powinien mieć charakter interdyscyplinarny. Kieruje nim Koordynator odpowiedzialny za opracowanie i prowadzenie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, a w późniejszym czasie monitorowanie realizacji planu. Skład i zakres jego prac jest integralną częścią dokumentu.

W skład tegoż zespołu w gminie wchodzi 5 członków:

1. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Besku – Koordynator
2. Pracownik socjalny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Besku
3. Kierownik Dziennego Domu Senior+
4. Asystent rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Besku
5. Kierownik Dziennego Domu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Besku

2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla gminy Besko jest zgodny i komplementarny względem dokumentów europejskich i krajowych kierujących rozwój i kształt usług społecznych, takich jak:

- Ogólnoeuropejskie Wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030, z perspektywą do 2035 r.
- Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030
- Krajowy Plan Transformacji
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030
- Rekomendacje MFIPR: „Włączenie społeczne w Programach Regionalnych”

Dokumentem regionalnym kierującym rozwój usług społecznych w województwie podkarpackim jest Podkarpacki Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025. Dokument ma w głównej mierze na celu zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych w województwie podkarpackim do 2030 r. Plan identyfikuje działania w 5 obszarach interwencji, tj.:

1. Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność oraz ich opiekunowie i rodziny
2. Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami
3. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego
4. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem z dostępu do mieszkań
5. Obywatele państw trzecich, w tym migranci

W Planie założono również działania wspierające i monitorujące, które są wspólne dla wszystkich obszarów:

- Koordynacja usług społecznych m.in. przez wspieranie tworzenia i działalności centrów usług społecznych lub miejsc koordynacji usług

społecznych, szkoleń z zakresu deinstytucjonalizacji, wymiana dobrych praktyk.

- Diagnozowanie sytuacji w województwie w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych oraz ekonomii społecznej.
- Monitorowanie i ocena realizacji Podkarpackiego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji.
- Nabywanie, doskonalenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadry pomocy i integracji społecznej oraz kadry realizującej usługi społeczne m.in. specjalistyczne i tematyczne szkolenia, warsztaty, superwizje, wyjazdy studyjne.
- Organizowanie i wspieranie współpracy pomiędzy instytucjami oraz podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej m.in. wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy społecznej, rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej w szczególności przedsiębiorstw społecznych realizujących usługi społeczne².

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla gminy Besko jest komplementarny i zgodny z wyżej wymienionymi zapisami, stanowiąc jednocześnie jedno z narzędzi realizacji i wdrażania Podkarpackiego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025.

Ponadto dokument pozostaje w związku i zgodności ze:

1. Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030
2. Programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027
3. Wojewódzkim Planem Transformacji Województwa Podkarpackiego na lata 2022–2026
4. Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2016–2023
5. Wojewódzkim Programem na rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021–2030

² Podkarpacki Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025

6. Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2030
7. Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023
8. Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2030
9. Programem współpracy Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2023
10. Podkarpackim Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2021–2024

Dokumenty lokalne

Najważniejszymi dokumentami gminy Besko dotyczącymi realizowania usług społecznych są:

1. Statut Gminy
2. Strategia Rozwoju Gminy na lata 2023 – 2030
3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Besko do roku 2024

Jednym z zadań Gminy jest realizacja pomocy społecznej. Statut Gminy powołuje w ramach Rady Gminy Komisję Oświaty, Kultury, Zdrowia i Opieki Społecznej.

W Strategii Rozwoju Gminy na lata 2023 - 2030 został wyszczególniony cel strategiczny - Rozwój sfery społecznej Gminy, w ramach którego postawiono cel operacyjny - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w ramach którego zdefiniowano następujący katalog działań związanych ze świadczeniem usług społecznych:

- przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy;
- zapewnienie dostępu do niezbędnej pomocy materialnej i/ lub psychologicznej;
- rozwój usług opiekuńczych na rzecz osób starszych, niesamodzielnych, niepełnosprawnych;

- rozwój ośrodków wsparcia przeznaczonego dla osób starszych;
- wspieranie rozwoju ekonomii społecznej³.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Besko do roku 2024 określa listę problemów wysokopriorytetowych, w tym związanych z obecnym zakresem świadczenia usług społecznych. Należą do nich:

- wyrachowanie części osób w zakresie korzystania z pomocy społecznej
- ograniczone możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi do 3 roku życia i opieki przedszkolnej
- ograniczona dostępność psychologicznych porad w szkole i usług logopedycznych w gminie
- tendencja rosnąca przypadków przemocy w rodzinie
- rosnąca liczba osób wymagających opieki (osoby starsze, przewlekłe chore i niepełnosprawne)
- bezdomność i alkoholizm
- ograniczony dostęp do pomocy w zakresie: pomocy prawnej, psychologicznej, poradni rodzinnej, terapii przeciwdziałania alkoholizmowi
- korzystanie z pomocy społecznej w nadmiernym stopniu.

Misja GOPS-u określona w Strategii nawiązuje do udzielania wsparcia dla wszystkich osób z grup zagrożonych marginalizacją społeczną i zawodową. Celem strategicznym jest wykreowanie sprawnego lokalnego systemu pomocy społecznej zapewniającego satysfakcjonujący poziom zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych mieszkańców. W ramach którego określone cele szczegółowe i ich hierarchię. Do celów wysokopriorytetowych zaliczono:

- wysoką zdolność reagowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w sytuacjach kryzysowych,
- zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi

³ Strategia Rozwoju Gminy Besko na lata 2023-2030

- zwiększona dostępność poradnictwa specjalistycznego dla dzieci, młodzieży i dorosłych
- zapewnianie opieki ofiarom przemocy w rodzinie
- zapewnione dzienna i całodobowa opieka dla osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych,
- zapewnianie opieki osobom bezdomnych.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Besko do roku 2024 wskazano kierunki działań w zakresie poszczególnych grup odbiorców, wskazanych również w ramach LPDI.

W ramach opieki nad dziećmi:

1. dostosowywanie liczby miejsc wychowania przedszkolnego do aktualnych potrzeb;
2. wspieranie podmiotów uruchamiających obiekty wychowania przedszkolnego, w tym żłobków;
3. uruchomienie świetlicy socjoterapeutycznej lub środowiskowej i prowadzenie zajęć dla dzieci;
4. rozszerzanie oferty zajęć pozaszkolnych;
5. organizację zajęć korekcyjnych dla dzieci z wadami postawy.

Skierowanych do rodzin:

1. objęcie pomocą finansową, rzeczową, psychologiczną i prawną (zgodnie z obowiązującymi przepisami) wszystkich osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej
2. objęcie możliwie jak najszerszą opieką dzieci z rodzin gorzej prosperujących (w tym patologicznych);
3. współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie pomocy rodzinom z problemami
4. budowa mieszkań socjalnych, chronionych
5. inicjowanie i udział w kampaniach społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
6. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Skierowane do osób bezdomnych:

1. objęcie pomocą finansową, rzeczową, psychologiczną i prawną (zgodnie z obowiązującymi przepisami) osób bezdomnych;
2. budowa mieszkań socjalnych, chronionych

Skierowane do seniorów:

1. rozwijanie oferty usług opiekuńczych;
2. utworzenie zorganizowanej formy całodobowego pobytu dla seniorów;
3. współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych;
4. tworzenie wolontariatu – angażowanie osób mogących wspierać osoby starsze;
5. organizowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu dla osób starszych.

Skierowane do osób niepełnosprawnych:

1. współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych;
2. tworzenie wolontariatu – angażowanie osób mogących wspierać osoby niepełnosprawne;
3. zapobieganie społecznej izolacji i marginalizacji osób niepełnosprawnych;
4. realizacja projektów integrujących osoby niepełnosprawne ze środowiskiem⁴.

⁴ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Besko do roku 2024

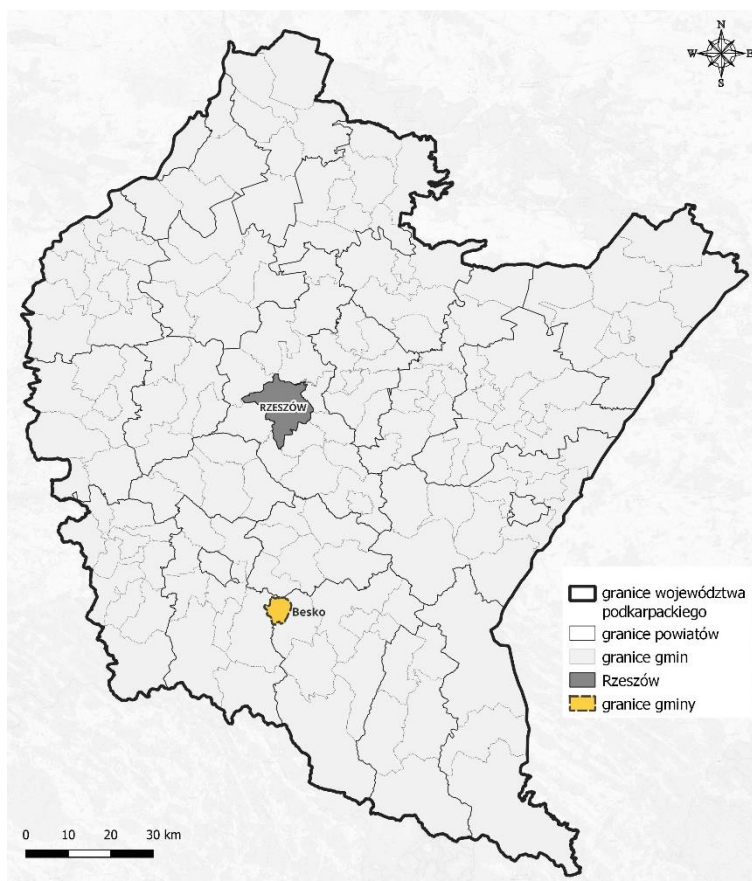

3. Charakterystyka gminy Besko

3.1. Ogólna charakterystyka

Gmina wiejska Besko położona jest w południowej części województwa podkarpackiego, w powiecie sanockim i zajmuje powierzchnię wynoszącą 2 747 ha. Oddalona jest od miasta wojewódzkiego Rzeszowa o około 70 km, zaś od stolicy kraju - Warszawy o około 400 km. Gmina Besko graniczy z takimi gminami jak: Haczów, Rymanów i Zarszyn. Z punktu widzenia administracyjnego składa się z 2 miejscowości podstawowych, z czego 2 to wsie skupiające łącznie 3 sołectw. Gmina mieści się w granicach Obszarów Natura 2000.

Rysunek nr 1. Lokalizacja gminy Besko na tle województwa podkarpackiego

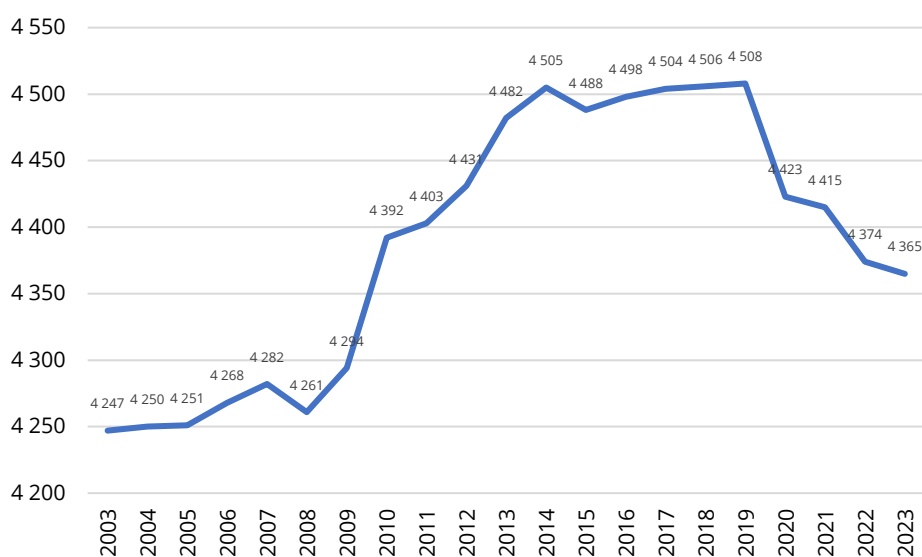

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGiK

3.2. Diagnoza sytuacji społecznej

Gmina Besko zamieszkiwana jest przez 4 365 osób, a gęstość zaludnienia wynosi 159 os./km²⁵. Liczba ludności jednostki przez ostatnie 20 lat wzrosła o ok. 120 osób (+3%). Niemniej co należy zauważyć, od 2019 r. widoczna jest lekka tendencja spadkowa. W roku 2023 w gminie Besko połowę mieszkańców stanowili mężczyźni (ok. 50%), wobec ok. 50% kobiet.

Rysunek nr 2. Liczba ludności gminy Besko w latach 2003 - 2023 (stan na 31 grudnia)

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 11.10.2024 r.)

Gmina Besko ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -2, odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,46 na 1000 mieszkańców jednostki. Saldo migracji wewnętrznych w jednostce w 2023 roku wynosiło -4, zaś migracji zagranicznych - 5. Prognozy demograficzne GUS wskazują, iż w roku 2060 liczba ludności w gminie wynosić będzie 2 559, co wskazuje na utrzymanie się tendencji spadkowej.

W 2023 roku wśród mieszkańców 59,3% to osoby w wieku produkcyjnym, odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, wynoszący 21,4%, przewyższa

⁵ Stan na 31.12.2023 r. (źródło: BDL GUS, data pozyskania 11.10.2024 r.)

odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (19,3%), co jest aktualnie rzadkim zjawiskiem w skali Polski. Dla porównania udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w województwie podkarpackim wynosi 18,5%, w poprodukcyjnym zaś 22,3%⁶. Zgodnie z danymi GUS, tendencja ta się odwróci, a w 2035 roku udział osób powyżej 65 roku życia w populacji gminy Besko wynosić będzie 23%, natomiast w 2060 roku 44%. Jest to niezwykle istotne, gdyż starzejące się społeczeństwo stanowi znaczące wyzwanie dla jednostki w realizacji usług społecznych, zwiększając m. in. zapotrzebowanie na usługi zdrowotne, opiekuńcze i rehabilitacyjne, co wymaga dostosowania lokalnych placówek i programów wsparcia.

Bazując na Narodowym spisie powszechnym z 2021 roku wskazać można, że w gminie Besko mieszka 688 osób niepełnosprawnych, z czego 438 to osoby niepełnosprawne prawnie, a 250 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie.

Gminę Besko zamieszkuje łącznie 1 222 rodzin, z czego 391 to rodziny z 2 dziećmi, 137 z 3 dziećmi oraz 46 z 4 i więcej dziećmi (4% wszystkich rodzin). Przeciętna liczba dzieci w rodzinie wynosi 1,81. W jednostce żyje 931 małżeństw, z czego 729 ma dzieci oraz 45 związków niesformalizowanych, z czego 35 ma dzieci. Na terenie gminy Besko mieszka ponadto 209 matek z dziećmi i 37 ojców z dziećmi⁷. W jednostce funkcjonuje 1 żłobek, do którego uczęszcza 32 dzieci, a liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna to 6. Analizując historyczne zmiany liczby ludności w gminie, prognozy demograficzne, a także zmieniające się trendy w kontekście zakładania rodziny, zasadnym jest założenie, że dzietność oraz odsetek dzieci w gminie w najbliższych latach będą spadać.

Według danych GUS na dzień 31.12.2023 roku w gminie Besko było zarejestrowanych 126 osób bezrobotnych. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 roku wynosił 4,9%, co stanowi wartość niższą niż notowana dla powiatu sanockiego (5,2%) i województwa podkarpackiego (5,5%). Wskaźnik deprywacji lokalnej w gminie

⁶ Stan na 31.12.2023 r. (źródło: BDL GUS, data pozyskania 11.10.2024 r.)

⁷ Narodowy spis powszechny z 2021 roku

Besko w 2023 roku wynosił 4,93%. Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie to 6 028 zł, co jest wartością niższą niż w województwie podkarpackim (6 436 zł) i Polsce (7 595 zł). Jak wskazuje ogólnokrajowa prognoza, poziom bezrobocia w 2025 r. spadnie, natomiast w dłuższej perspektywie, bo do 2030 roku według światowych prognoz ze względu na zmiany rynku pracy, prognozuje się wzrost bezrobocia.

W 2023 roku z powody kryzysu bezdomności w gminie Besko pomoc i wsparcie udzielone zostało dwóm rodzinom. W kontekście prognozowanego udziału osób w kryzysie bezdomności w ludności gminy ogółem, trudno jest jednoznacznie wskazać tendencję, natomiast zmiany na rynku pracy, rosnące ceny na rynku mieszkaniowym oraz ogólny wzrost kosztów życia mogą przyczynić się do zwiększenia grupy osób zagrożonych bezdomnością.

W gminie Besko zarejestrowanych jest łącznie 328 podmiotów gospodarki narodowej według rejestru REGON, z czego 2 to podmioty zatrudniające od 10 do 50 pracowników, a 2 powyżej 50. Do największych podmiotów zaliczyć należy BESKO-MET Producent Konstrukcji i Aparatury Elektrycznej, Grupa Iżowscy Sp. z o.o. i PMD Piramida. W analizowanej jednostce rolnictwo jest źródłem utrzymania dla 40,59% gospodarstw domowych zlokalizowanych w Gminie Besko (dane Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku)⁸.

⁸ Strategia Rozwoju Gminy Besko do 2024 roku

4. Analiza zasobów środowiskowych

4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług

Mieszkalnictwo

W 2023 roku w zasobach gminnych nie mieściło się żadne mieszkanie komunalne i mieszkanie socjalne.

Infrastruktura opieki nad dziećmi

W zasobach infrastruktury społecznej gminy znajduje się 1 żłobek dysponujących 30 miejscami, 2 przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach, dysponujących 160 miejscami, 3 świetlice i klubów dla dzieci i młodzieży w tym: 1 przyszkolna i 2 pozaszkolne.

Ochrona zdrowia

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy Besko realizowane są przez Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Besku. Do podstawowych zadań Zakładu należy udzielanie świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej obejmującej świadczenia profilaktyczne, diagnostyczne, lecznicze, rehabilitacyjne i pielęgnacyjne z zakresu medycyny ogólnej, rodzinnej i pediatrii oraz opieki stomatologicznej. Zakład może również organizować specjalistyczne i inne formy opieki zdrowotnej określone ustawą⁹.

Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym zadania własne gminy obejmują sprawy pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych¹⁰. Pomoc społeczna zaś polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;

⁹ Strategia Rozwoju Gminy Besko do 2024 roku

¹⁰ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465)

- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb¹¹.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Besko realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Besku. Działa on w oparciu m.in. o statut ośrodka, regulamin organizacyjny, ustawę o świadczeniach rodzinnych, ustawę o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę o pomocy społecznej, ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2023 roku, kadra ośrodka pomocy społecznej liczyła 9 osób w tym: kadra kierownicza 2 osoby, pracownicy socjalni 3 osoby, pozostali pracownicy 4 osoby. Spośród zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej pracowników 7 posiada wykształcenie wyższe, 2 wykształcenie średnie. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 1 pracownik socjalny. Wśród pracowników 3 osoby posiadają specjalizację z organizacji pomocy społecznej. Ośrodek spełniał w latach 2019-2023 ustawowy warunek 1 pracownik socjalny na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej i czy zatrudnia co najmniej 3 pracowników socjalnych.

Liczba asystentów rodziny w gminie od 2017 roku wynosi 1, zaś z ich usług w 2023 roku korzystało 13 rodzin, w 2021-2022 12, a 2020 roku 11.

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. Na terenie gminy Besko od 2019 roku funkcjonuje Dzienny Dom Pobytu Senior +, zapewniający opiekę ok. 15 osobom. Został on utworzony przez jednostkę, przy współfinansowaniu ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015 – 2020. Stanowi odpowiedź na zjawisko starzenia się społeczeństwa i wszelkich

¹¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2024 poz. 1283)

konsekwencji z nią związanych. Celem przewodnim działalności DDS+ jest zapewnienie wsparcia seniorom poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w szczególności oferty prozdrowotnej, obejmującej usługi w zakresie aktywności ruchowej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej. Jest miejscem dziennego odpoczynku, rozwoju oraz przede wszystkim miejscem wzajemnej opieki dla osób powyżej 60 roku życia nieaktywnych zawodowo. Seniorzy mają możliwość korzystania z różnego rodzaju zajęć odbywających się od poniedziałku do piątku w godzinach od 07:30 do 15:30. Korzystanie z usług Dziennego Domu jest częściowo odpłatne. Wysokość opłaty ustalona jest na podstawie decyzji administracyjnej wydanej o skierowaniu na pobyt do Dziennego Domu „Senior+” w Besku. Decyzja jest wydawana na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego¹².

Gmina uczestniczy w Programie „Opieka 75+” dla seniorów poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych.

W gminie funkcjonuje Dzienny Dom Pomocy Osobom Niepełnosprawnym, zapewniający opiekę dla 25 podopiecznych z gminy Besko oraz ościennych. Osobami niepełnosprawnymi, korzystającymi z usług palcówki są podopieczni Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Haczowie. Jest to budynek pasywny, który charakteryzuje się prostotą formy, wysoką funkcjonalnością, estetyką oraz jest przyjazny środowisku. Znajdują się w nim pomieszczenia przystosowane do świadczenia usług specjalistycznych, takie jak gabinety terapeutyczne i sala rehabilitacyjna oraz zapewniające usługi podstawie – pracownię kulinarną, jadalnię i sanitariaty¹³.

Dodatkowo w gminie, przy Ośrodku Kultury działa Klub Seniora.

¹² <https://senior.besko.pl/>

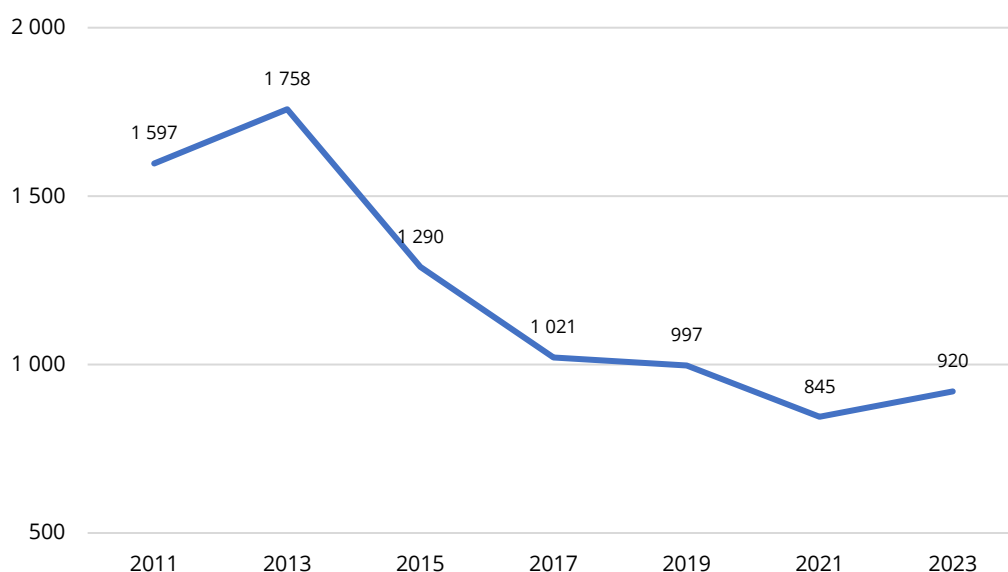
¹³ <https://nowiny24.pl/gmina-besko-wybudowala-dwa-budynki-pasywne-ich-utrzymanie-prawie-nic-nie-kosztuje-wideo/ar/c3-18068261>

Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

Zgodnie z danymi GUS liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tysięcy ludności w gminie Besko w 2023 roku wynosiła 920. Niezwykle istotnym jest, że wskaźnik ten od ponad 10 lat maleje, w porównaniu do 2013 roku o około 48%, co obrazuje poniższy wykres.

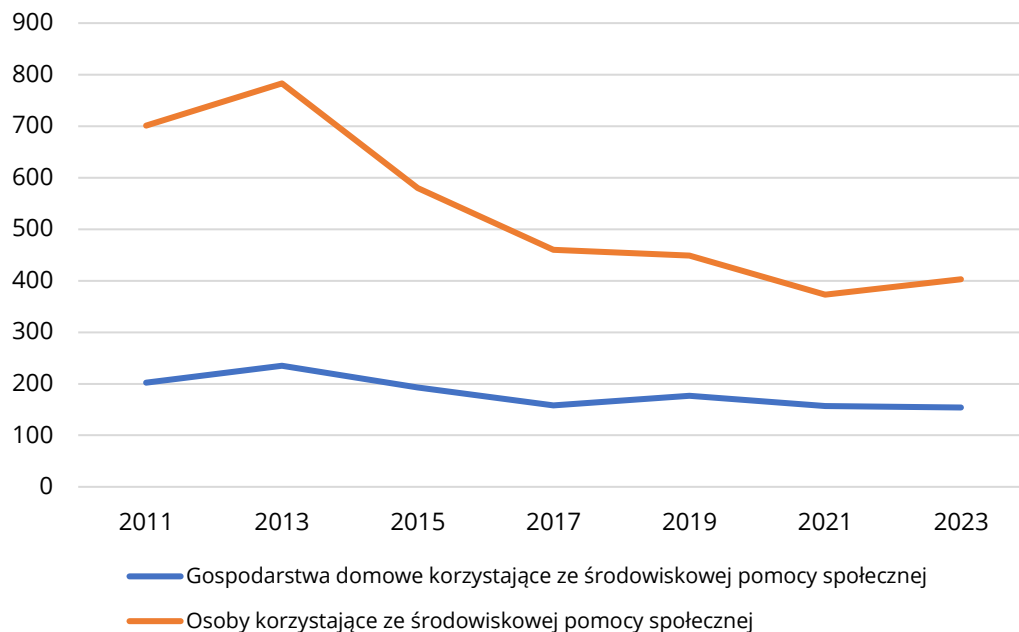
Rysunek nr 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie Besko

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 11.10.2024 r.)

Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 154. Co istotne w przeciągu ostatnich 10 lat spadła ona o około 34%, a w badanym okresie wyraźnie widoczny jest trend spadkowy. W 2023 roku ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 403 osób, co stanowi 9% populacji gminy Besko. W odniesieniu do 2013 roku jest to spadek o ok. 49%. 10 lat temu ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało aż 17% mieszkańców jednostki.

Rysunek nr 4. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Besko w latach 2011-2023

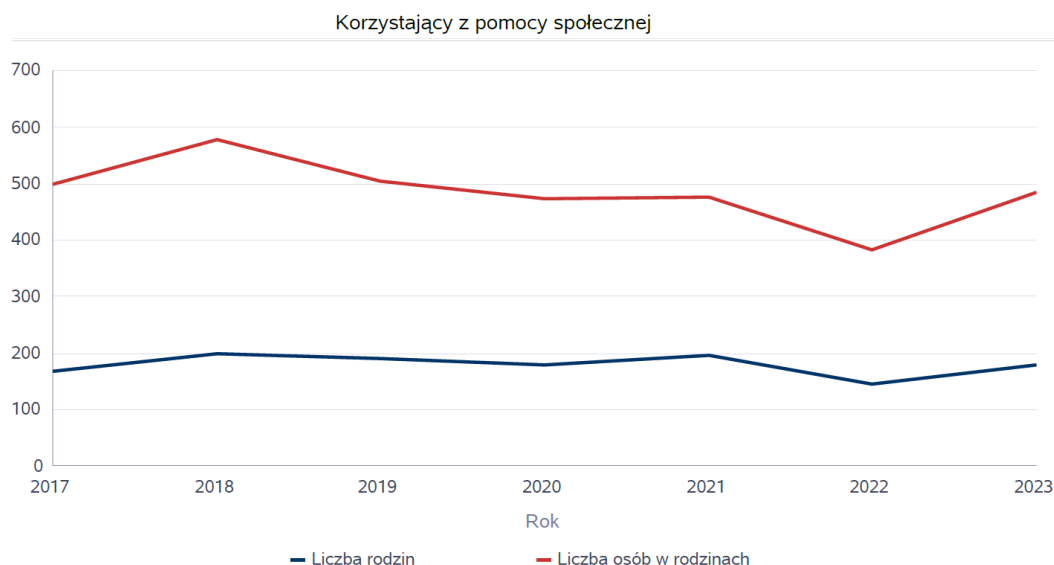

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 11.10.2024 r.)

Dane OPS wskazują, iż pomoc i wsparcie w gminie Besko z pomocy społecznej w 2023 roku uzyskało 216 osób, co stanowiło 4,93 % wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do 2022 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zwiększyła się o 35 osób. Natomiast liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 33 rodziny, wynosząc łącznie 178 rodzin. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 159 osób, co oznaczało wzrost w stosunku do roku 2022 o 36 osób.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 5. Korzystający z pomocy w gminie

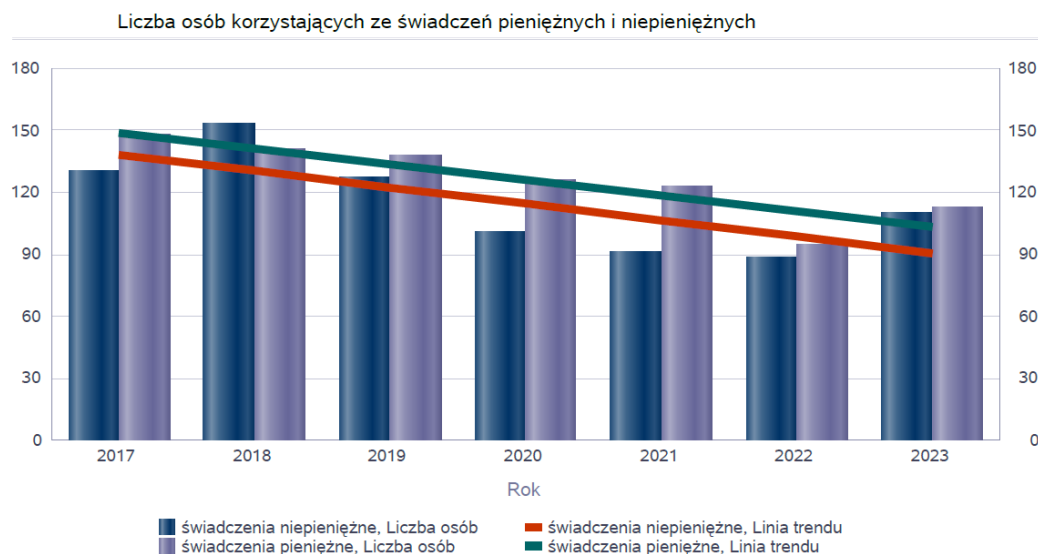

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2023 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Besku)

Liczba świadczeń pieniężnych w 2023 roku oscylowała na poziomie 1 282 (1% spośród wszystkich), niepieniężnych zaś 18 264. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych od 2017 roku spada, w 2023 r. wynosząc 110 dla świadczeń niepieniężnych i 113 pieniężnych.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2023 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Besku)

Łączna liczba rodzin pobierających świadczenia wynosi 137, z czego 52 to rodziny jednoosobowe, a 85 rodziny wieloosobowe. W 2023 roku 34 rodziny jednoosobowe pobrały świadczenia pieniężne, 21 świadczenia niepieniężne, jednocześnie 79 rodzin wieloosobowych pobrało świadczenia pieniężne, 49 niepieniężne.

Najczęstszymi powodami udzielenia pomocy i wsparcia w gminie Besko były:

- długotrwała lub ciężka choroba – 81 rodzin
- niepełnosprawność – 73 rodzin
- ubóstwo – 50 rodzin
- bezrobocie – 37 rodzin
- potrzeba ochrony macierzyństwa - 33 rodzin
- potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym: potrzeba ochrony wielodzietności - 30 rodzin
- bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem - 15 rodzin
- alkoholizm - 9 rodzin

- bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem – w tym: rodziny niepełne - 9 rodzin
- bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem – w tym: rodziny wielodzietne – 3 rodzin
- bezdomność - 2 rodzin
- zdarzenie losowe - 2 rodzin

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w 2023 roku wynosiła 20, natomiast nikt nie korzystał ze specjalistycznych usług opiekuńczych. W badanym roku liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oscylowała na poziomie 4, dla porównania w latach 2020-2022, było to 6. Z poradnictwa specjalistycznego zaś w 2023 roku skorzystało 75 rodzin, co wskazuje na tendencję wzrostową – w 2022 roku – 65 rodzin, w 2021 roku – 52 rodziny. Od 2017 roku żadna rodzina nie skorzystała z interwencji kryzysowej.

Przeanalizowano zasoby systemu wsparcia realizowanego dotychczas wsparcia z zakresu świadczeń rodzinnych. Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci wynosiła 89, obejmując 198 dzieci. Obserwowany jest wyraźny spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki i dzieci – niemal 3-krotny względem 2011 r. Tendencja spadkowa zaobserwowano również w udziale dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku, który w 2023 r. kształtował się na stosunkowo niskim poziomie, wynoszącym 19,5%.

Tabela 1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Besko w latach 2011-2023

	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2023
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	275	237	199	195	156	117	89
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	561	483	399	398	350	258	198
Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	498	438	361	362	328	241	187
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	50,1	44,1	36,8	37,6	34,8	24,5	19,5

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 22.10.2024 r.)

Przeanalizowano również zmiany w kwocie wypłacanych świadczeń i zasiłków. Kwota wypłacanych świadczeń rodzinnych uległa niemal 2-krotnemu wzrostowi względem 2011 r. Kwota zasiłków rodzinnych uległa wyraźnemu zmniejszeniu, a kwota zasiłków pielęgnacyjnych wzrasta. Kwota zasiłków pielęgnacyjnych na 1000 mieszkańców w 2023 roku wynosiła 74 tys. zł.

Tabela 2. Wysokość kwoty świadczeń rodzinnych i zasiłków pielęgnacyjnych w gminie Besko w latach 2011- 2023

	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2023
Kwota świadczeń rodzinnych (tys. zł)	1 444	1 419	1 285	1 689	1 788	1 986	2 480
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) (tys. zł)	923	885	733	841	713	540	414
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych (tys. zł)	235	267	248	251	294	325	324

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 22.10.2024 r.)

Świadczenia wychowawcze obejmują wypłacanie rządowego programu „Rodzina 500 plus”, który jest kierowany do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje on na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę. Świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł funkcjonowało do końca 2023 r., obecnie funkcjonuje program „Rodzina 800+” Świadczenie wychowawcze w podwyższonej kwocie, czyli 800 zł wypłacane są od początku 2024 roku.

Do wypłacanych świadczeń należy też program „Dobry start 300 zł”, który stanowi jednorazowe wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Wypłacany jest rodzinom bez względu na osiągnięty dochód.

Tabela 3. Wydatki na świadczenia wychowawcze w gminie Besko w latach 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Wydatki na świadczenia wychowawcze (zł)	3 616 091	3 462 634	4 123 110	5 063 900	5 015 220

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 22.10.2024 r.)

Suma wydatków na wszystkie świadczenia wychowawcze uległa wzrostowi o 39% w latach 2017 – 2021. Według danych OPS kwota świadczeń pieniężnych w 2023 roku wynosiła 496 986,82 zł, co stanowi wartość niemal niezmienną od 2018 roku (485 411,55 zł).

W 2023 r. Gmina Besko nie realizowała wypłaty zasiłku wychowawczego. Liczba pobierających w roku oceny zasiłek rodzinny wyniosła 90 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 14 rodzin (co stanowi spadek o 13,46 % w stosunku do roku poprzedniego). Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wyniosła 431 104,00 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała o 102 344 zł.

Liczba świadczeń wypłaconych w 2023 roku kształtuje się następująco:

- Specjalny zasiłek opiekuńczy – 0
- Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia – 527
- Zasiłek pielęgnacyjny – dla niepełnosprawnego dziecka – 493
- Zasiłek pielęgnacyjny – ogółem – 1 502
- Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności – 482
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat – 0
- Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy – 2 183
- Świadczenia pielęgnacyjne - 681

Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w 2023 roku wynosiła 24 (15 rodzin), w 2022 roku 25 (14 rodzin), a w 2021 roku 27 (14 rodzin).

4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług

Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej polega na realizacji projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, udziału w konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz na realizacji programów osłonowych. W 2023 roku gmina Besko uczestniczyła: w 5 konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, które objęły 186 osób oraz w realizacji jednego programu osłonowego, który objął 13 osób.

W gminie Besko usługi zlecono jednej organizacji pozarządowej w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Pozostałe usługi realizowano przez pracowników zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Besku.

W gminie funkcjonują koła gospodyń wiejskich oraz Stowarzyszenie Kobiet Gminy Besko Beskowiarki.

4.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne

W gminie Besko nie działają podmioty komercyjne realizujące usługi społeczne.

4.4. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie gminy Besko

Poniższa analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie gminy Horyniec-Zdrój jest wynikiem warsztatów planistycznych, które odbyły się 13 listopada 2024 roku z zespołem ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI. Ponadto stanowi ona pewnego rodzaju podsumowanie diagnozy systemu funkcjonującego w jednostce.

MOCNE STRONY:

- Sprawność administracyjna gminy
- Wykwalifikowany personel OPS i Dziennych Domów
- Współpraca między podmiotami (Między OPS, Urzędem Gminy, Służbami, Dziennymi Domami)
- Aktywność (np. w zakresie uczestnictwa w programach wsparcia, przystąpienie do programu w zakresie teleopieki i pozyskanie 50 opasek)
- Dostępność architektoniczna budynków użyteczności publicznej
- Rozbudowana infrastruktura rekreacyjnej (np. stadion, siłownia plenerowa)
- Szeroki wachlarz świadczonych usług społecznych
- Dostęp do placówek ochrony zdrowia i aptek
- Dostęp do pojazdu na użytek Dziennego Domu Senior +
- Świadomość wśród mieszkańców, brak stygmatyzacji osób z potrzebami
- Brak wyraźnych niedoborów kadrowych

SŁABE STRONY:

- Niewystarczające usługi z zakresu transportu osób z potrzebami (brak finansowania na taksówkę społeczną)
- Brak samochodów na użytek OPS i Dziennego domu pobytu dla niepełnosprawnych
- Brak dostatecznego finansowania (m. in. opieka wytchnieniowa)
- Brak wystarczającej świadomości podopiecznych (np. niechęć do używania rozwiązań z zakresu telemedycyny)
- Wykluczenie komunikacyjne, brak dowozu osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- Samoświadomość i chęć do działania personelu

SZANSE:

- Uwarunkowania terenowe (mała, zwarta w terenie gmina)
- Nowe, dostępne formy finansowania
- Nowe technologie

ZAGROŻENIA:

- Starzenie się społeczeństwa
- Trudności z pozyskaniem nowych specjalistów (np. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób w kryzysie psychicznym)
- Ograniczanie finansowania
- Niepewność w zakresie pozyskiwania środków
- Zależność od finansowania zewnętrznego, brak ciągłości

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Województwo Podkarpackie

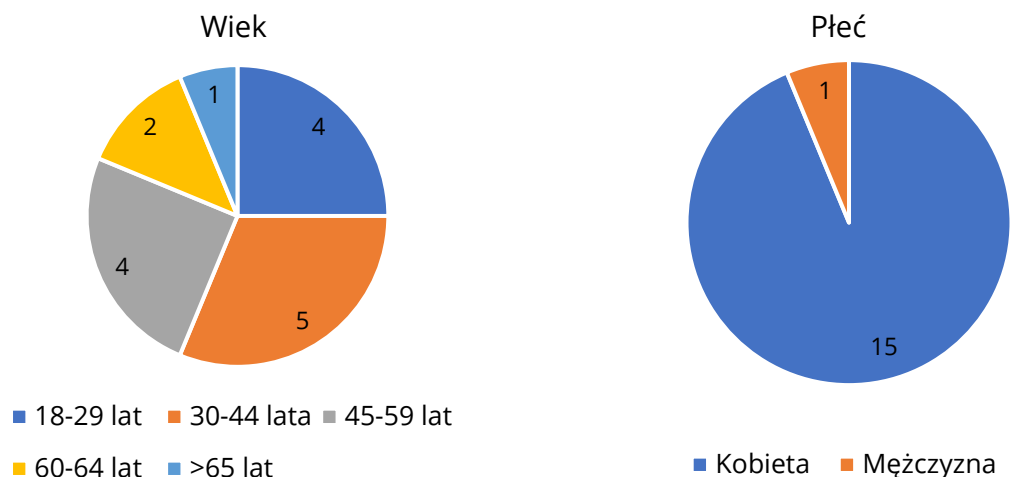
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

5. Diagnoza w zakresie potrzeb

5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy

Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy Besko przeprowadzona została m. in. w oparciu o badania ankietowe (CAWI) realizowane od 29 października do 24 listopada 2024 r. Wzięło w nim udział 16 mieszkańców. Największą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 30-44 lat, nie było wśród nich osób poniżej 18 roku życia. Większość to kobiety (94%).

Rysunek nr 7. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców gminy Besko

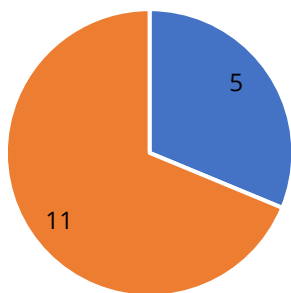

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Zasadność przeprowadzenia badania potwierdzona została tym, że około co trzecia osoba zamieszkiwała z osobą lub osobami wymagającymi świadczenia usług opiekuńczych, asystenckich lub opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania. Jedynie 2 osoby zamieszkiwały samotnie gospodarstwo domowe.

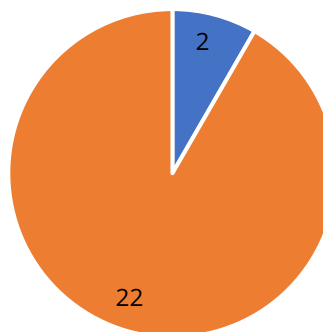
Rysunek nr 8. Stan gospodarstw domowych ankietowanych mieszkańców gminy Besko

Zamieszkiwanie z osobami
wymagającymi usług
opiekuńczych, asystenckich
lub opieki wytchniniowej
w miejscu zamieszkania

■ TAK ■ NIE

Osoby zamieszkujące
samotnie

■ TAK ■ NIE

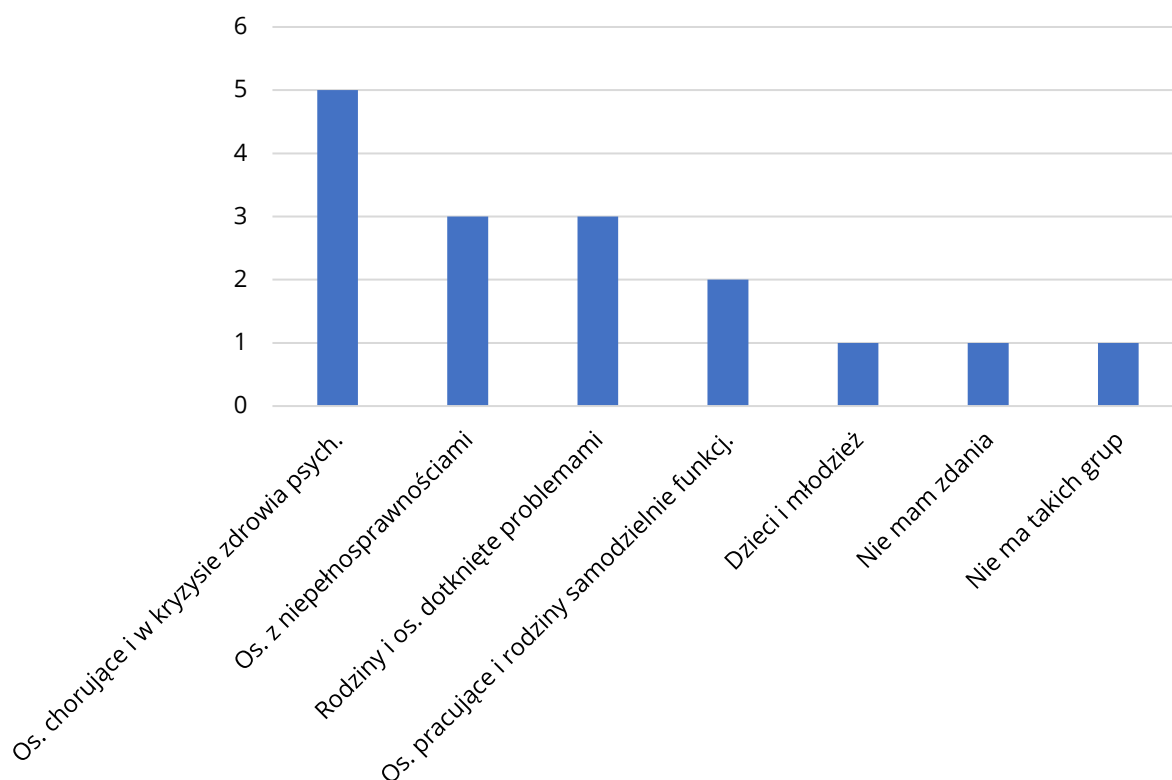
Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Ankietowani z gminy Besko dostrzegają trudności, z którymi zmagają się mieszkańcy, do grona osób o najtrudniejszej sytuacji życiowej co trzeci respondent zaliczył osoby chorujące i w kryzysie zdrowia psychicznego. Znacząca grupa mieszkańców wskazała osoby z niepełnosprawnościami (19%) oraz rodziny i osoby dotknięte problemami, w tym bezrobociem, przemocą domową, uzależnieniem (19%). Ankietowani wymieniali też osoby pracujące i rodziny samodzielnie funkcjonujące (13%) oraz dzieci i młodzież (6%). O świadomości mieszkańców dotyczącej obecności grup w środowisku lokalnym zmagających się z problemami społecznymi świadczy, że zdecydowana większość (88%) ankietowanych wskazała którąś z grup, co ukazuje poniższy wykres.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 9. Grupy społeczne, którym najtrudniej żyje się w gminie Besko według ankietowanych

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Badanie ankietowanych dotyczące faktu i charakteru katalogu obecnie świadczonej pomocy społecznej w gminie Besko, wskazuje, iż zdecydowana większość mieszkańców (88%) zna instytucje świadczące pomoc społeczną, ale jedynie 12% korzystało z ich usług. Dostępność usług społecznych oceniana jest umiarkowanie, a mieszkańcy wskazywali, iż napotykali problemy jedynie związane z niejasnym zakresem świadczonych usług oraz brakiem wystarczających informacji na temat możliwości otrzymania wsparcia.

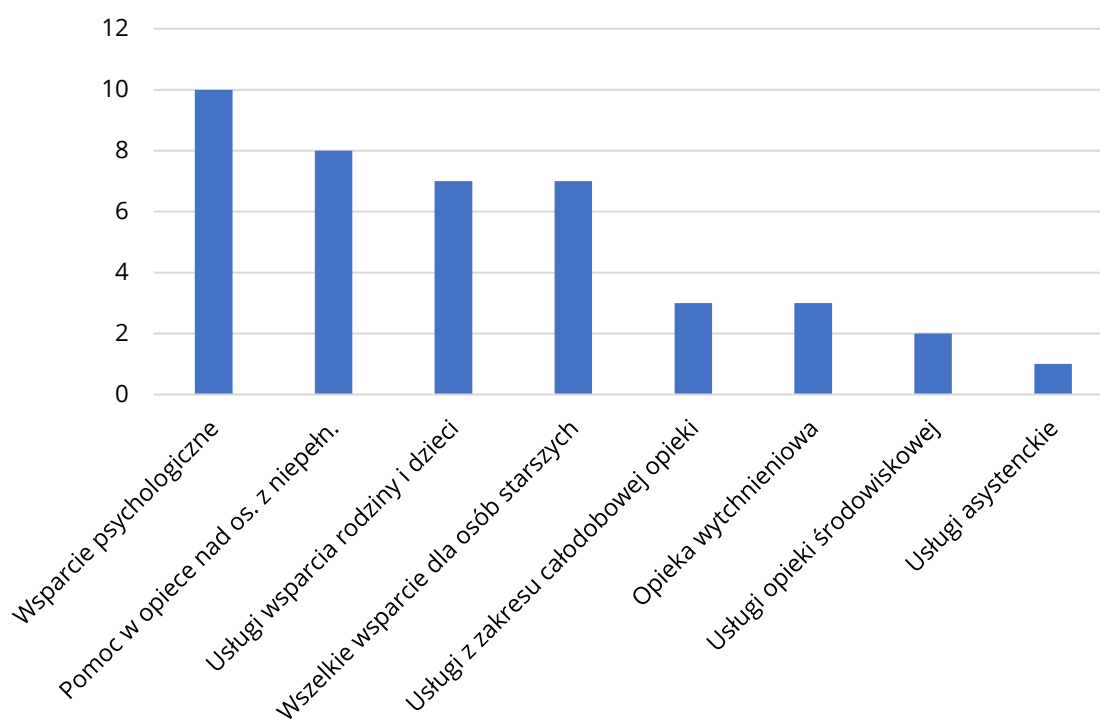
Badanie pozwoliło uzyskać opinię mieszkańców odnośnie do preferowanych usług społecznych, które powinny być świadczone w gminie Besko. Największy odsetek mieszkańców (63%) za najważniejszą usługę społeczną uznał zapewnienie wsparcia psychologicznego potrzebującym. Innymi istotnymi dla

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

respondentów usługami są pomoc w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami (50%), zapewnienie usług wsparcia rodziny i dzieci, np. w formie żłobków, przedszkoli, warsztatów i spotkań dla rodziców, wsparcia psychologicznego czy świetlic środowiskowych (44%) oraz wszelkie wsparcie dla osób starszych (44%). Do ważnych usług społecznych, zdaniem mniejszego odsetka respondentów należą również usługi z zakresu całodobowej opieki (19%), opieki wytchnieniowej (19%), opieki środowiskowej (13%) oraz usługi asystenckie (6%), co ukazuje poniższy wykres.

Rysunek nr 10. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców gminy Besko

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

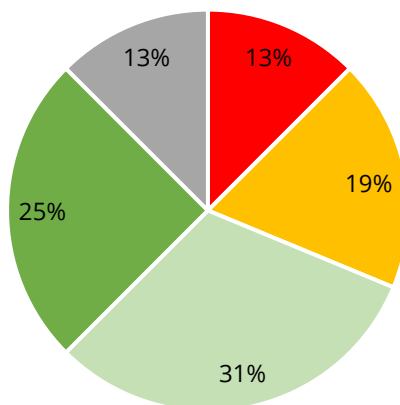

Do metod mogących w największym stopniu przyczynić się do poprawy dostępności usług społecznych w gminie Besko, wskazywanych przez ankietowanych, należy m. in. poprawa podejścia kadry w instytucjach świadczących pomoc społeczną do osób potrzebujących, szczególnie w zakresie otwartości, wychodzenia im naprzeciw oraz zwiększenia zaangażowania pracowników socjalnych w życie mieszkańców. Wskazywano również konieczność zwiększenia wiedzy pracowników instytucji na temat osób potrzebujących na podstawie rzetelnego rozeznania potrzeb mieszkańców oraz informowania o odstępności usług społecznych, nie tylko na stronie internetowej gminy. Mieszkańcy zgłaszali również potrzebę skrócenia czasu oczekiwania na uzyskanie pomocy psychologicznej.

Obserwowana jest alarmująco niska świadomość mieszkańców gminy Besko na temat zakresu procesu deinstytucjonalizacji, jedynie 13% z nich słyszało o tym pojęciu. Jednocześnie większość mieszkańców (56%) dostrzega korzyści (co ukazano na poniższym wykresie) związane z przeniesieniem usług realizowanych przez ośrodki, instytucje lub domy pomocy na bardziej indywidualne formy wsparcia, bliskie środowisku lokalnemu i wspierające życie w społeczności, co definiuje proces deinstytucjonalizacji. Dla połowy mieszkańców gminy Besko bardziej preferowaną formą otrzymywania pomocy od tradycyjnej usługi instytucjonalnej jest opieka środowiskowa lub domowa.

Rysunek nr 11. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji w gminie Besko przez mieszkańców

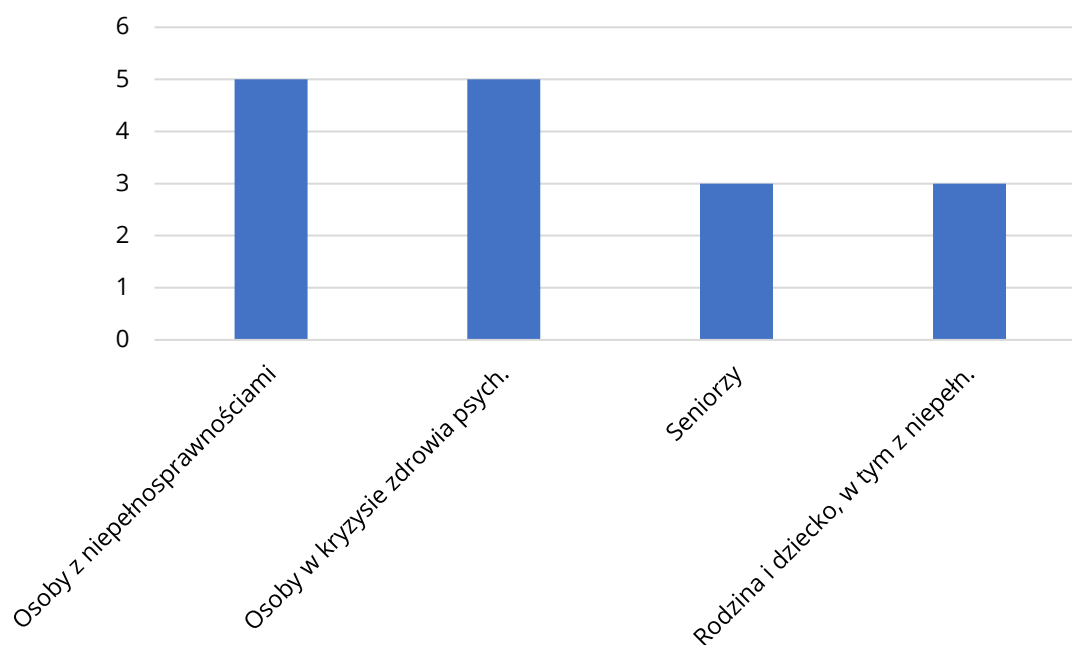

- zdecydowanie niekorzystne
- ani korzystne, ani niekorzystne
- raczej korzystne
- zdecydowanie korzystne
- ciężko określić

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Wśród głównych adresatów działań związanych z deinstytucjonalizacją z uwagi na jej efektywność i potencjalne korzyści mieszkańcy wymieniają osoby z niepełnosprawnościami (31%) i osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (31%). Około co piąty ankietowany dostrzega też korzyści z deinstytucjonalizacji dla seniorów (19%) oraz rodzin i dzieci w tym z niepełnosprawnościami (19%), co ukazuje poniższy wykres.

Rysunek nr 12. Grupy, dla których deinstytucjonalizacja będzie najbardziej korzystna i efektywna według ankietowanych w gminie Besko

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Oczekiwania mieszkańców zakładają wprowadzenie nowych rozwiązań i rozwój obecnych sposobów wsparcia. Wśród najcenniejszych form wsparcia społeczności lokalnej największy odsetek mieszkańców (44%) gminy Besko wymienił tworzenie klubów i grup zrzeszających np. osoby starsze oraz klubów dziecięcych. Dla znaczącej grupy mieszkańców najistotniejsze znaczenie ma opieka domowa w formie realizacji usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania (38%). Do istotnych usług społecznych, dla około co trzeciego respondenta, należy działalność ośrodków wsparcia, działających w systemie dziennym, w tym utworzenie dziennego domu pomocy oraz wdrożenie i realizacja usług sąsiedzkich.

Mieszkańcy wskazywali również, jakie usługi społeczne powinny zostać wdrożone lub być dostępne w większym stopniu lokalnie, aby lepiej odpowiadały ich

potrzebom. Do najczęściej wymienianych rozwiązań należą zwiększenie dostępności usług opiekuńczych świadczonych przez wyspecjalizowanych opiekunów w formie odwiedzania starszych osób w ich domach. Wielu mieszkańców podkreślało konieczność utworzenia usług społecznych dla osób starszych, w szczególności utworzenia środka transportu, który dowoziłby w istotne dla nich miejsca, np. do lekarza. Mieszkańcy postulują zwiększenie oferty świadczenia usług wytchnieniowych dla osób, która zajmują się chorym. Ankietowali zaznaczali też potrzebę tworzenia klubów dla dzieci, oferujących nieodpłatne zajęcia wspomagające rozwój dzieci na różnych płaszczyznach. Mieszkańcy podkreślali też konieczność zwiększenia dostępności opieki psychologicznej, proponując utworzenie poradni psychologicznej. Podane przykłady świadczą o potrzebie zwiększenia działań z zakresu deinstytucjonalizacji usług społecznych w gminie Besko.

5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych

Niniejszy podrozdział przedstawia kluczowe informacje o potrzebach wybranych grup docelowych, czyli odbiorców usług społecznych, w kontekście procesu deinstytucjonalizacji. Co istotne opracowany został w oparciu o liczne źródła i metody badawcze.

Osoby starsze

Osoby starsze stanowią grupę wymagającą szczególnego wsparcia w obliczu rosnących potrzeb związanych ze zdrowiem, izolacją społeczną i dostępem do opieki. W niniejszej sekcji przedstawiono kluczowe problemy tej grupy:

- Konieczność utrzymania usług opiekuńczych
- Trudności z dostępem do lekarzy specjalistów
- Długi czas oczekiwania do lekarzy specjalistów i innych, niektórych usług medycznych
- Konieczność zwiększenia liczby miejsc w Dziennym Domu Seniora
- Seniorzy zauważają, iż odczuwają samotność

Osoby z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami w gminie zmagają się z wieloma barierami takimi jak:

- Trudności z dostępem do lekarzy specjalistów
- Długi czas oczekiwania do lekarzy specjalistów i innych, niektórych usług medycznych
- Konieczność utrzymania usług opiekuńczych oraz usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami

Osoby w kryzysie bezdomności

W 2023 roku z powodu kryzysu bezdomności w gminie Besko pomoc i wsparcie udzielone zostało dwóm rodzinom.

Osoby w kryzysie bezdomności w gminie borykają się z brakiem mieszkań socjalnych oraz placówek takich jak schroniska, co znacznie ogranicza możliwości skutecznego wsparcia. W tej części raportu przedstawiono obecnie podejmowane działania oraz wskazano na konieczność rozwoju infrastruktury umożliwiającej udzielanie adekwatnej pomocy tej grupie.

Podsumowanie potrzeb osób w kryzysie bezdomności:

- Brak mieszkań socjalnych
- Brak placówek typu schroniska

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Osoby doświadczające kryzysów zdrowia psychicznego napotykają następujące bariery:

- Trudności w dostępie do opieki psychiatrycznej i psychologicznej
- Długi czas oczekiwania do psychiatrów i psychologów
- Konieczność dojazdu do ośrodków miejskich celem uzyskania wsparcia psychologicznego i terapeutycznego

Rodziny z dziećmi

W tej sekcji przedstawiono najistotniejsze potrzeby rodzin z dziećmi:

- Trudności z poruszaniem się w obrębie gminy rodziców nieposiadających aut
- Trudności z dostępem do lekarzy specjalistów
- Bardzo długi czas oczekiwania do lekarzy specjalistów

5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych

Rozdział obrazuje potrzeby instytucji i organizacji społecznych przez pryzmat przeprowadzenia procesu deinstytucjonalizacji – przejścia z instytucji do opieki środowiskowej. W tym kontekście istotnymi zagadnieniami są:

- Rosnące zapotrzebowanie na usługi, kadre oraz środki finansowe zapewniające wsparcie osobom starszym
- Konieczność powstania placówki świadczącej usługi w trybie dziennym
- Zapewnienie ciągłości finansowania usług społecznych

5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia

Przeprowadzona badania pozwoliły na wysunięcie następujących wniosków:

- Opiekę nad osobami starszymi lub / i niepełnosprawnymi najczęściej przejmują ich najbliższe rodziny
- Konieczność dalekich dojazdów do psychologów, terapeutów i lekarzy specjalistów – koszt czasowy i finansowy
- Długie kolejki do lekarzy specjalistów
- Opiekunowie wskazują, iż doskwiera im znaczny brak wsparcia szkoleniowego, specjalistycznego, a przede wszystkim psychologicznego
- Rodzice i opiekunowie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami wskazują na brak zrozumienia i wiedzy w środowisku, a także samotność
- Rodzice i opiekunowie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami wskazują na konieczność większej współpracy i zrozumienia kadry nauczycielskiej
- Konieczność stworzenia punktu informacyjnego
- Zasadność utworzenia grup wsparcia, w tym grup międzygminnych

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- Opiekunowie wskazują konieczność podtrzymania usług zakresu z opieki wychowawczej i usług asystenckich, podkreślają korzyści z płynące z tych form
- Potrzeba organizacji kampanii informacyjnych i edukacyjnych z zakresu zwiększenia akceptacji „inności”

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

6. Analiza potrzeb

Proces deinstytucjonalizacji, polegający na stopniowym przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wymaga zrozumienia potrzeb poszczególnych grup społecznych oraz ich najbliższego otoczenia. W niniejszym rozdziale dokonano diagnozy sytuacji wybranych grup docelowych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi. Przeprowadzone analizy oparto na różnorodnych źródłach informacji i metodach badawczych, co pozwoliło na uzyskanie pełniejszego obrazu sytuacji.

6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia

W gminie Besko funkcjonuje punkt pomocy psychologicznej, prawnej i interwencji kryzysowej, który mieści się w ośrodku zdrowia w Besku. Z tychże usług mogą korzystać wszyscy mieszkańcy gminy.

Osoby starsze

Dla osób starszych w gminie dostępne są zarówno usługi formalne, jak i nieformalne. Kluczowe formy wsparcia obejmują usługi takie jak:

1. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)
2. Usługi opiekuńcze podstawowe świadczone w miejscu zamieszkania
3. Opieka wytchnieniowa
4. Teleopieka
5. Praca socjalna
6. Dzienny Dom Senior+
7. Klub Seniora przy Ośrodku Kultury

Osoby z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego

Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami i w kryzysie psychicznym obejmuje szeroki wachlarz usług, dostosowanych do indywidualnych potrzeb:

1. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)
2. Usługi opiekuńcze podstawowe świadczone w miejscu zamieszkania

3. Specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi
4. Asystentura osoby niepełnosprawnej
5. Opieka wytchnieniowa
6. Dzienny Dom Pomocy Osobom Niepełnosprawnym

Osoby w kryzysie bezdomności

W 2023 roku z powodu kryzysu bezdomności w gminie Besko pomoc i wsparcie udzielone zostało dwóm rodzinom. OPS w Besku podpisał umowę na świadczenie usług ze schroniskiem dla osób w kryzysie bezdomności w Sanoku i Dębicy.

1. Praca socjalna

Rodziny z dziećmi

Rodziny z dziećmi w gminie Besko mogą korzystać z wielu form wsparcia, które pomagają w codziennych wyzwaniach opiekuńczych i wychowawczych:

1. Asystentura rodzinna
2. Oddziały przedszkolne i żłobek
3. Grupa wsparcia dla kobiet
4. Usługi psychologiczne i pedagogiczne w szkole
5. Praca socjalna

6.2. Diagnoza usług deficytowych

Diagnoza potrzeb w zakresie nierealizowanych usług lub usług realizowanych w niewystarczającym zakresie na poziomie lokalnym wskazuje, iż:

- Brakuje usługi transportowej door to door
- Brak placówki świadczącej usługi społeczne całodobowo
- Konieczność zwiększenia liczby miejsc w Dziennym Domu Seniora lub stworzenie kolejnej placówki wsparcia dziennego dla seniorów
- Deficyt usług z zakresu centrum opiekuńczo-mieszkalnego

6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych

Pracownicy OPS oraz innych instytucji zaangażowanych w realizację LPDI identyfikują liczne bariery utrudniające skuteczną realizację usług społecznych w gminie. Najważniejsze wyzwania to:

1. niedostateczne środki finansowe
2. brak wystarczającej liczby pracowników
3. brak odpowiednich placówek i infrastruktury

Potrzeby personelu (kadry) świadczącej usługi społeczne:

- Szkolenia specjalistyczne
- Konieczność zatrudnienia osoby świadczącej specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania
- Konieczność zatrudnienia asystenta osoby z niepełnosprawnościami

6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych

Główną przyczyną nierealizowania usług społecznych są ograniczone środki na finansowanie usług społecznych, a także ograniczenia kadrowe.

Plan deinstytucjonalizacji usług

7. Część programowa

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, podobnie jak każdy dokument strategiczny, określa główny cel, który jest realizowany poprzez cele szczegółowe i składające się na nie kierunki działań lub konkretne propozycje działań. Cele szczegółowe wyznaczono wedle obszarów tematycznych dotyczących kolejno: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością, osób w kryzysie zdrowia psychicznego i rodzin z dziećmi. Dodatkowo wyznaczono cele horyzontalne, które stanowią ogólne kierunki interwencji dla gminy, wspierające oraz warunkujące skuteczną realizację celów szczegółowych.

Cel ogólny

ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY BESKO DOSTĘPU DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH ŚWIADCZONYCH W SPOSÓB ZINDYWIDUALIZOWANY I ZINTEGROWANY W ŚRODOWISKU LOKALNYM, W CELU WSPIERANIA ICH SAMODZIELNOŚCI, INTEGRACJI SPOŁECZNEJ I PODNIESIENIA JAKOŚCI ŻYCIA

Cele przekrojowe (horyzontalne)

Cele przekrojowe, zwane również horyzontalnymi, to kluczowe obszary, które mają na celu wsparcie realizacji działań i celów szczegółowych w różnych aspektach polityki społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej. W przypadku gminy Besko, cele horyzontalne stanowią fundament dla zapewnienia spójności i synergii pomiędzy poszczególnymi inicjatywami, które są realizowane na poziomie lokalnym. Skierowane są na wzmacnianie współpracy między instytucjami, integrację działań w zakresie dostępności usług oraz poprawę efektywności administracji publicznej i jakości życia mieszkańców.

Cele przekrojowe stanowią podstawę dla skutecznego wprowadzania zmian w zakresie wsparcia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego oraz infrastrukturalnego, obejmując wszystkie grupy społeczne, w tym osoby starsze, dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny oraz inne osoby w trudnej sytuacji życiowej. Ich realizacja sprzyja budowaniu zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju, odpowiadającego na potrzeby lokalnej społeczności, w tym poprawie jakości usług publicznych oraz dostępności do niezbędnego wsparcia.

Cel przekrojowy 1.	Działania informacyjno-promocyjne i informowanie o dostępnej ofercie i wsparciu – wzmacnianie świadomości i promowanie dostępności usług społecznych poprzez np.: • prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych usługach • utworzenie punktu informacyjnego ds. wsparcia społecznego w gminie
Cel przekrojowy 2.	Rozwój dostępności transportu dla osób zagrożonych marginalizacją (np. wzmacnianie dostępności transportu publicznego oraz ograniczanie barier dla osób z ograniczeniami ruchowymi, świadczenie usług typu door to door)
Cel przekrojowy 3.	Rozwój grup wsparcia/kręgów wsparcia, poprzez inspirowanie do tworzenia oddolnych inicjatyw integrujących osoby z podobnymi doświadczeniami i problemami

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Cel przekrojowy 4.	Zwiększenie współpracy międzysektorowej – tworzenie i rozwijanie partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym dla zapewnienia skoordynowanej pomocy i wsparcia, które odpowiadają na zróżnicowane potrzeby mieszkańców gminy
Cel przekrojowy 5.	Promowanie i edukowanie wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego – zapewnienie dostępu do szkoleń, wsparcia psychologicznego i doradztwa dla rodzin, opiekunów oraz osób starszych i innych grup wymagających wsparcia

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Województwo Podkarpackie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Obszar 1	Osoby starsze					
Cel operacyjny 1.	Zbudowanie skutecznego, efektywnego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób starszych, zapewniającego zwiększenie jakości życia oraz umożliwiającego im godne i aktywne życie w lokalnej społeczności					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	1.	Rozwój dziennego domu pobytu dla seniorów lub utworzenie nowego dziennego domu pobytu dla seniorów	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	2.	Dążenie do utworzenia zorganizowanej formy całodobowego pobytu dla seniorów	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	3.	Rozwój działalności klubu seniora	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku, NGO i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

4.	Dążenie do wdrożenia usług transportowych dla seniorów typu door to door	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
5.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
6.	Rozwój usług z zakresu wsparcia psychologicznego dla osób starszych	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
7.	Wdrożenie usług sąsiedzkich, np. polegających na wsparciu opiekuńczym osób wymagających pomocy	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

8.	Rozwój i realizacja usług asystenckich dla seniorów z niepełnosprawnościami	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
9.	Rozwój usług z zakresu teleopieki	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
10.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę nad osobą starszą poprzez rozwój opieki wytchnieniowej	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
11.	Wsparcie psychologiczne i informacyjne dla opiekunów osób starszych	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
12.	Organizowanie i promowanie akcji badań	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku, NGO, ośrodki	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy

		profilaktycznych oraz współdziałanie z placówkami medycznymi w tym zakresie		zdrowia i inni realizatorzy		fundusze europejskie, krajowe i inne
	13.	Zwiększenie dostępności ciepłych posiłków, np. z dowozem	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 2	Osoby z niepełnosprawnościami					
Cel operacyjny 2.	Stworzenie warunków do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z wysokiej jakości usług w środowisku lokalnym, umożliwiających rozwój ich potencjału oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	14.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

15.	Rozwój usług asystenckich	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
16.	Rozwój usług społecznych świadczonych w trybie dziennym	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
17.	Zapewnienie dostępu usług z zakresu wsparcia psychologicznego dla osób z niepełnosprawnościami	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
18.	Dążenie do wdrożenia usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami typu door to door	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

19.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę poprzez rozwój opieki wytchnieniowej	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
20.	Wsparcie psychologiczne i informacyjne dla opiekunów osób wymagających wsparcia	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
21.	Zapewnienie ciepłych posiłków, np. z dowozem	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
22.	Likwidacja barier architektonicznych na obszarze gminy	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

Obszar 3	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością					
Cel operacyjny 3.	Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością, zapewniającego im godne życie					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	23.	Świadczenie pracy socjalnej dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	24.	Budowa mieszkań socjalnych	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	25.	Aktywizacja osób bezrobotnych we współpracy np. z Powiatowym Urzędem Pracy	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

26.	Monitorowanie sytuacji osób w kryzysie bezdomności, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym (np. we współpracy z policją)	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
27.	Zapewnienie schronienia osobom tego wymagającym (również poprzez umowy z instytucjami spoza gminy)	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
28.	Wsparcie psychologiczne dla osób w trudnej sytuacji życiowej	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

Obszar 4	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego					
Cel operacyjny 4.	Rozwój środowiskowych form wsparcia, które umożliwią osobom w kryzysie zdrowia psychicznego korzystanie z usług dostosowanych do ich potrzeb, a także rozwój umiejętności życiowych					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	29.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	30.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę poprzez uruchomienie opieki wytchnieniowej	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	31.	Wsparcie psychologiczne i informacyjne dla opiekunów osób wymagających wsparcia	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

	32.	Prowadzenie wsparcia i poradnictwa psychoterapeutycznego i psychiatrycznego w gminie stacjonarnie lub mobile / online	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	33.	Informowanie i promowanie dostępności do ogólnokrajowego telefonu zaufania	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 5	Rodziny z dziećmi					
Cel operacyjny 5.	Wsparcie jakości życia rodzin poprzez dostęp do lokalnych, elastycznych usług społecznych					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	34.	Rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

35.	Wsparcie rodziny poprzez działania asystenta rodziny	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
36.	Rozszerzenie oferty i tworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i młodzieży	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
37.	Organizacja zajęć terapeutycznych, edukacyjnych i rozwojowych w szkołach i gminnych instytucjach kultury	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
38.	Wsparcie psychologiczne dla dzieci i rodzin poprzez zapewnienie dostępności	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

	psychologów np. w szkołach				
39.	Promowanie działań z zakresu zdrowego stylu życia dla dzieci i rodzin	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
40.	Zwiększanie świadomości w zakresie korzyści płynących z tworzenia i funkcjonowania w rodzinach zastępczych	Do 2030 roku	Gmina Besko, OPS w Besku i inni realizatorzy	<i>Do uzupełnienia</i>	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu

Realizacja lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych (LPDI) wymaga stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania, które umożliwią wdrożenie nowych form wsparcia oraz przekształcenie istniejących instytucji w kierunku bardziej zindywidualizowanych, środowiskowych usług. Niniejszy rozdział nie dotyka w sposób szczegółowy analizy kosztów realizacji planu, natomiast wskazuje przede wszystkim możliwe źródła finansowania, o które ubiegać się może gmina, aby realizować wytyczone w niniejszym Planie kierunki działań.

Poniżej przedstawiono kluczowe źródła finansowania, które mogą zostać wykorzystane na poziomie lokalnym:

1. Środki własne jednostek samorządu terytorialnego (JST)

Jednostki samorządu terytorialnego jako kluczowi realizatorzy polityki społecznej na poziomie lokalnym, powinny zapewnić finansowanie z budżetów własnych.

- Finansowanie bieżące: np. utrzymanie funkcjonowania mieszkań wspomaganych, organizacja usług opiekuńczych czy dziennych form wsparcia.
- Wkład własny do projektów unijnych: JST mogą wykorzystać środki własne jako wkład wymagany do projektów współfinansowanych z funduszy europejskich.
- Tworzenie rezerw celowych: w budżetach lokalnych mogą być tworzone rezerwy na realizację działań wynikających z LPDI, co umożliwia lepsze planowanie wydatków.

2. Fundusze europejskie i krajowe

Deinstytucjonalizacja usług społecznych jest jednym z priorytetów Unii Europejskiej i polityki społecznej w Polsce, co zapewnia szeroki dostęp do funduszy wspierających tego typu działania.

a) Fundusze europejskie 2021–2027

- Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+): finansowanie działań wspierających aktywizację społeczną, integrację zawodową, rozwój usług opiekuńczych oraz wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR): wspieranie inwestycji infrastrukturalnych, takich jak tworzenie mieszkań wspomaganych, dziennych domów wsparcia, placówek integracyjnych czy modernizacja istniejących budynków.
- Programy krajowe współfinansowane przez UE, np. Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS), Fundusze Europejskie dla Regionów czy Fundusze Norweskie.

b) Programy krajowe i dotacje ministerialne

- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej: wsparcie w ramach programów: „Opieka 75+”, „Senior+”, „Asystent Osoby Niepełnosprawnej” czy „Czas na Mieszkanie”.
- Program Fundusz Solidarnościowy: wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami poprzez dofinansowanie asystentów osobistych, usług rehabilitacyjnych czy dostępności w środowisku lokalnym.

3. Partnerstwa publiczno-prywatne (PPP)

Partnerstwo publiczno-prywatne to model, który może skutecznie wesprzeć rozwój usług społecznych, szczególnie w zakresie inwestycji infrastrukturalnych.

W ramach partnerstwa publiczno-prywatnego można realizować działania takie jak np.:

- budowa mieszkań wspomaganych i treningowych, gdzie partner prywatny finansuje inwestycję np. w zamian za długoterminowe użytkowanie lub zarządzanie;
- zlecanie usług społecznych organizacjom pozarządowym lub przedsiębiorstwom społecznym – w ramach tego działania można

wykorzystać wiedzę i doświadczenia sektora pozarządowego w realizacji usług środowiskowych.

4. Organizacje pozarządowe i fundacje

Współpraca z organizacjami pozarządowymi może być kluczowa w realizacji działań wynikających z LPDI. NGO-sy często posiadają doświadczenie, które pozwala na skuteczną realizację innowacyjnych form wsparcia. W ramach tej współpracy można np.:

- uzyskać granty i dotacje krajowe i międzynarodowe: fundacje oraz stowarzyszenia mogą ubiegać się o środki na realizację lokalnych projektów deinstytucjonalizacyjnych (np. granty od Fundacji Fundusz Współpracy, np. w ramach programu „Premia społeczna” na współpracę z podmiotem ekonomii społecznej, Fundacji Batorego, Fundacji im. Stefana Kuryłowicza).
- realizować projekty społeczne finansowane z darowizn: np. kampanie crowdfundingowe, darowizny od lokalnych przedsiębiorców lub społeczności.

5. Środki z funduszy celowych i lokalnych inicjatyw

a) Fundusze celowe

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON): finansowanie działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, takich jak usługi asystenckie, dostępność przestrzeni publicznej czy szkolenia zawodowe.
- Fundusz Pracy: wsparcie aktywizacji zawodowej i społecznej osób korzystających z pomocy społecznej, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

b) Lokalna inicjatywa społeczna

- Budżety obywatelskie: przeznaczenie części środków z budżetu obywatelskiego na projekty wspierające deinstytucjonalizację usług, np. tworzenie centrów wsparcia czy mieszkań treningowych.

- Inicjatywa lokalna: współpraca mieszkańców z gminą w realizacji usług społecznych.

6. Środki prywatne i darowizny

Darowizny od lokalnych firm, osób prywatnych czy społeczności mogą wspierać działania na rzecz deinstytucjonalizacji.

- Sponsorzy lokalni: przedsiębiorcy wspierający działalność społeczną w zamian za promocję lub korzyści wizerunkowe.
- Fundraising i kampanie społeczne: zbiórki na rzecz modernizacji placówek, zakup sprzętu czy organizację wydarzeń integracyjnych.
- Opłaty wnoszone przez korzystających

7. Środki z projektów międzynarodowych i fundacji zagranicznych

Warto poszukiwać wsparcia w organizacjach międzynarodowych, które finansują projekty społeczne.

Fundusze ONZ i WHO: projekty wspierające poprawę zdrowia i jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem.

Fundacje międzynarodowe: np. Open Society Foundations, Fundacja IKEA czy Fundacja Forda, które wspierają rozwój usług społecznych na całym świecie.

8. Połączenie różnych źródeł finansowania

Skuteczne wdrożenie LPDI wymaga synergii różnych źródeł finansowania, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Warto łączyć, w miarę możliwości, środki unijne z krajowymi i lokalnymi, wykorzystując doświadczenie organizacji pozarządowych oraz potencjał sektora prywatnego.

Podsumowanie

Dla powodzenia procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych kluczowe jest odpowiednie planowanie finansowe, obejmujące różne źródła i sposoby pozyskiwania środków. Samorządy powinny przyjąć zróżnicowane podejście,

korzystając z dostępnych funduszy, współpracując z partnerami z sektora prywatnego i społecznego, a także aktywnie poszukując innowacyjnych form wsparcia finansowego. Długoterminowe zaangażowanie w zapewnienie środków na deinstytucjonalizację pozwoli na budowę bardziej skutecznego i dostępnego systemu usług społecznych.

Niezwykle istotne jest również dostrzeżenie korzyści finansowych, jakie nieść może za sobą proces deinstytucjonalizacji w gminie. Może on przynieść jednostce oszczędności dzięki ograniczeniu konieczności ponoszenia kosztów pobytu mieszkańców w placówkach całodobowych, na rzecz bardziej efektywnych i elastycznych form wsparcia, takich jak usługi środowiskowe czy usługi sąsiedzkie. Dodatkowo, inwestowanie w lokalne formy wsparcia może stymulować rozwój rynku pracy w regionie, tworząc miejsca pracy dla opiekunów, terapeutów i innych specjalistów.

9. System monitorowania i oceny (ewaluacji)

Kluczowe założenia systemu monitorowania i oceny

Skuteczna realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI) wymaga opracowania systemu monitorowania i oceny, który pozwoli na bieżące śledzenie postępów, identyfikowanie ewentualnych problemów oraz wprowadzanie niezbędnych korekt w planie. Monitoring i ocena są kluczowymi elementami zarządzania planem, ponieważ zapewniają transparentność działań oraz umożliwiają skuteczną adaptację do zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej.

1. Monitoring – bieżąca analiza realizacji planu

Monitoring Planu opiera się na corocznych przeglądach dokumentu i wdrażanych działań. Jego funkcją jest regularna weryfikacja stopnia realizacji założonych celów oraz zapewnienie zgodności działań z aktualnymi potrzebami społeczności lokalnej i wytycznymi krajowymi oraz europejskimi poprzez monitorowanie przyjętych wskaźników

Zakres działań:

Rekomendowane jest dokonywanie corocznych przeglądów roboczych, w ramach których dokonywana będzie:

- analiza postępów w realizacji poszczególnych działań w ramach LPDI;
- aktualizacja wskaźników i ocena, w jakim stopniu realizowane działania wspierają założone cele strategiczne;
- identyfikacja ewentualnych barier i propozycja korekt w realizowanych działaniach.

Odpowiedzialność

Realizacją monitoringu zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) jako jednostka koordynująca wdrażanie LPDI, we współpracy z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań na terenie gminy.

Harmonogram

Monitoring odbywa się corocznie, z raportem opracowywanym na koniec roku kalendarzowego przedstawiających realizację określonych wskaźników (w postaci wskazania stopnia realizacji danego wskaźnika i zaraportowania zaobserwowanej tendencji).

Narzędzia

Narzędziami niezbędnymi do przeprowadzenia monitoringu będzie przede wszystkim analiza danych zgromadzonych w bazach OPS oraz informacji dostarczanych przez partnerów i interesariuszy. Rekomendowana jest także organizacja przez OPS regularnych spotkań roboczych pozwalających na wymianę informacji i identyfikację potencjalnych obszarów wymagających uwagi.

2. Ewaluacja – strategiczna ocena długoterminowa

Ewaluacja LPDI została zaplanowana jako kluczowe narzędzie strategiczne, mające na celu ocenę skuteczności podejmowanych działań w perspektywie 5-letniej. Jest to element zapewniający systematyczne doskonalenie usług oraz dostosowanie planu do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych.

Cel oceny

Celem prowadzonych działań jest ocena długoterminowych efektów wdrażania LPDI, w tym: skuteczności działań (czy cele zostały osiągnięte?) i efektywności (czy zasoby zostały właściwie wykorzystane?).

Zakres ewaluacji

Ewaluacja obejmuje szeroką analizę wskaźników osiągnięcia celów, konsultacje z interesariuszami oraz przegląd doświadczeń z realizacji działań. Wynikiem powinien być raport z rekomendacjami dla przyszłych aktualizacji LPDI.

Harmonogram

Ewaluacja przeprowadzana jest co pięć lat – dzięki temu możliwa jest ocena zarówno bieżących działań, jak i ich wpływu w dłuższej perspektywie.

Narzędzia ewaluacji

Ewaluacja LPDI jest kluczowym procesem, który pozwala na ocenę skuteczności działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej. Wśród podstawowych narzędzi wykorzystywanych w ewaluacji LPDI znajdują się: 1) analiza wskaźników, która pozwoli ocenić stopień realizacji założonych celów LPDI oraz efektywność działań; 2) badania z interesariuszami - ankiety i wywiady z beneficjentami oraz pracownikami umożliwią zebranie opinii na temat jakości usług oraz ich wpływu na życie mieszkańców, co pozwoli na dostosowanie działań do ich rzeczywistych potrzeb; 3) przegląd dokumentacji, raportów i sprawozdań związanych z realizacją LPDI, co dostarczy danych o wykorzystaniu zasobów oraz pomoże ocenić efektywność finansową i organizacyjną działań.

Harmonogram i częstotliwość działań w ramach systemu monitoringu i oceny

1. Roczne przeglądy robocze:

- analiza wskaźników, bieżące dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb i warunków
- publikacja krótkich raportów z rekomendacjami i podsumowaniem postępów

2. Pięcioletnia ewaluacja, czyli:

- kompleksowa analiza skuteczności i efektywności realizacji LPDI
- konsultacje społeczne oraz analiza zgodności z wytycznymi strategicznymi

Zaangażowanie interesariuszy w proces monitorowania

Efektywny system monitorowania i oceny wymaga współpracy i partnerstwa różnych interesariuszy działających na obszarze gminy, zatem w ramach systemu monitorowania realizacji planu włączeni będą następujące grupy interesariuszy:

- władze gminy – odpowiedzialne za nadzorowanie realizacji planu oraz zapewnienie środków na monitoring;
- przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za świadczenie usług społecznych;

- zespół roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI;
- inne podmioty realizujące usługi społeczne na terenie gminy – organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne oraz inne instytucje odpowiedzialne za wdrażanie konkretnych działań;
- beneficjenci usług – opinie i doświadczenia użytkowników usług społecznych są kluczowe dla oceny ich jakości i skuteczności;
- społeczność lokalna – mieszkańcy gminy powinni być informowani o realizacji LPDI, co pozwala na zwiększenie ich zaangażowania i akceptacji dla podejmowanych działań.

Kluczową grupą w tym zestawieniu jest Zespół Roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI, który aktywnie uczestniczył w projektowaniu niniejszego dokumentu oraz go opiniował.

Wskaźniki monitoringu

Wskaźniki te są mierzalne, konkretne i pozwalają na ocenę postępów w realizacji LPDI, zostały opracowane wspólnie z Gminnym Zespołem ds. Opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (12.2024)	Oczekiwania tendencja do 2030 roku (malejąca/ stabilna /wzrostowa)	Źródło danych
Liczba osób, które poprzez wdrożenie usług zostały utrzymane w środowisku zamieszkania	Liczba osób	Ok. 4-5	Wzrostowa	GOPS

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Liczba osób, które uczestniczyły w programach reintegracyjnych i społecznych (np. warsztaty, grupy wsparcia)	Liczba osób	Ok. 10	Wzrostowa	GOPS
Liczba dziennych domów pobytu dla osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup potrzebujących wsparcia	Liczba ośrodków	Ok. 2	Wzrostowa	GOPS i NGO
Liczba lokalnych podmiotów (NGO, spółdzielni socjalnych) świadczących usługi społeczne w środowisku	Liczba podmiotów	Ok. 4-5	Wzrostowa	GOPS i NGO
Liczba seniorów i osób z niepełnosprawnościami korzystających z dziennego domu pobytu	Liczba osób	Ok. 40	Wzrostowa	GOPS i NGO
Liczba kursów zrealizowanych w ramach usług	Liczba kursów	0	Wzrostowa	GOPS

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

transportowych typu door to door				
Liczba osób korzystających z indywidualnego wsparcia psychologicznego	Liczba osób	Ok. 5-6	Wzrostowa	GOPS
Liczba osób objętych sąsiedzkimi usługami wsparcia	Liczba osób	0	Wzrostowa	GOPS
Liczba osób objętych usługami asystenta	Liczba osób	14	Wzrostowa	GOPS
Liczba godzin pracy asystentów z osobami wymagającymi wsparcia	Liczba godzin	Ok. 5 tys. godz. rocznie	Wzrostowa	GOPS
Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej	Liczba osób	11	Wzrostowa	GOPS

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

10. Spis rysunków i tabel

Rysunek nr 1. Lokalizacja gminy Besko na tle województwa podkarpackiego	13
Rysunek nr 2. Liczba ludności gminy Besko w latach 2003 - 2023 (stan na 31 grudnia)	14
Rysunek nr 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie Besko.....	20
Rysunek nr 4. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Besko w latach 2011-2023.....	21
Rysunek nr 3. Korzystający z pomocy w gminie	22
Rysunek nr 4. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.....	23
Rysunek nr 7. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców gminy Besko....	31
Rysunek nr 8. Stan gospodarstw domowych ankietowanych mieszkańców gminy Besko	32
Rysunek nr 9. Grupy społeczne, którym najtrudniej żyje się w gminie Besko według ankietowanych	33
Rysunek nr 10. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców gminy Besko .	34
Rysunek nr 11. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji w gminie Besko przez mieszkańców.....	36
Rysunek nr 12. Grupy, dla których deinstytucjonalizacja będzie najbardziej korzystna i efektywna według ankietowanych w gminie Besko	37
Tabela 1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Besko w latach 2011-2023	25
Tabela 2. Wysokość kwoty świadczeń rodzinnych i zasiłków pielęgnacyjnych w gminie Besko w latach 2011- 2023	26
Tabela 3. Wydatki na świadczenia wychowawcze w gminie Besko w latach 2017 - 2021	27